

Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (virspalāta)

2018. gada 24. aprīlī*

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Patvēruma politika – Eiropas Savienības Pamattiesību harta – 4. pants – Direktīva 2004/83/EK – 2. panta e) punkts – Nosacījumi, lai saņemtu alternatīvo aizsardzību – 15. panta b) punkts – Būtiska kaitējuma risks pieteikuma iesniedzēja psihiskajai veselībai nosūtīšanas atpakaļ uz viņa izcelsmes valsti gadījumā – Persona, kas savā izcelsmes valstī ir tikusi spīdzināta

Lieta C-353/16

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Supreme Court of the United Kingdom* (Apvienotās Karalistes Augstākā tiesa) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2016. gada 22. jūnijā un kas Tiesā reģistrēts 2016. gada 27. jūnijā, tiesvedībā

MP

pret

Secretary of State for the Home Department.

TIESA (virspalāta)

šādā sastāvā: priekšsēdētājs K. Lēnartss [*K. Lenaerts*], priekšsēdētāja vietnieks A. Ticano [*A. Tizzano*], palātu priekšsēdētāji R. Silva de Lapuerta [*R. Silva de Lapuerta*], T. fon Danvics [*T. von Danwitz*], Ž. L. da Krušs Vilasa [*J. L. da Cruz Vilaça*], E. Levits un K. Vajda [*C. Vajda*], tiesneši E. Juhāss [*E. Juhász*], E. Borgs Bartets [*A. Borg Barthet*], M. Bergere [*M. Berger*], K. Jirimēe [*K. Jürimäe*], K. Likurgs [*C. Lycourgos*] (referents) un M. Vilars [*M. Vilaras*],

ģenerālvokāts: Ī. Bots [*Y. Bot*],

sekretāre: L. Hjūleta [*L. Hewlett*], galvenā administratore,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2017. gada 12. septembra tiesas sēdi,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

- MP vārdā – *A. Mackenzie* un *T. Tridimas*, *barristers*, *A. Gananathan*, *solicitor*, un *R. Husain*, *QC*,
- Apvienotās Karalistes valdības vārdā – *S. Brandon*, pārstāvis, kam palīdz *B. Lask*, *barrister*,
- Eiropas Komisijas vārdā – *M. Condou-Durande* un *M. Wilderspin*, pārstāvji,

noklausījusies ģenerālvokāta secinājumus 2017. gada 24. oktobra tiesas sēdē,

* Tiesvedības valoda – angļu.

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

- 1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt Padomes Direktīvas 2004/83/EK (2004. gada 29. aprīlis) par obligātajiem standartiem, lai kvalificētu trešo valstu valstspiederīgos vai bezvalstniekus kā bēgļus vai kā personas, kam citādi nepieciešama starptautiska aizsardzība, šādu personu statusu un piešķirtās aizsardzības saturu (OV 2004, L 304, 12. lpp.), 2. panta e) punktu un 15. panta b) punktu.
- 2 Šis lūgums ir iesniegts tiesvedībā starp *MP* un *Secretary of State for the Home Department* (iekšlietu ministrs, Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienotā Karaliste) par viņa patvēruma pieteikuma noraidījumu.

Atbilstošās tiesību normas

Starptautiskās tiesības

ECPAK

- 3 Romā 1950. gada 4. novembrī parakstītās Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas (turpmāk tekstā – “ECPAK”) 3. pantā ir noteikts:

“Nevienu nedrīkst pakļaut spīdzināšanai, necilvēcīgai vai pazemojošai attieksmei vai sodiem.”

Konvencija pret spīdzināšanu un citiem nežēlīgas, necilvēcīgas vai pazemojošas izturēšanās vai sodīšanas veidiem

- 4 Ņujorkā 1984. gada 10. decembrī parakstītās Konvencijas pret spīdzināšanu un citiem nežēlīgas, necilvēcīgas vai pazemojošas izturēšanās vai sodīšanas veidiem (turpmāk tekstā – “Konvencija pret spīdzināšanu”) mērķis saskaņā ar tās preambulas sesto apsvērumu ir “visā pasaulē padarīt efektīvāku cīņu pret spīdzināšanu un citiem nežēlīgas, necilvēcīgas vai pazemojošas izturēšanās vai sodīšanas veidiem”.

- 5 Šīs konvencijas 2. panta 1. un 2. punktā ir noteikts:

“1. Katra dalībvalsts veic efektīvus likumdošanas, administratīvos, tiesas vai citus pasākumus, lai nepieļautu, ka tās jurisdikcijai pakļautajā teritorijā notiek spīdzināšanas akti.

2. Nekādi ārkārtas apstākļi, lai kādi tie būtu, piemēram, kara stāvoklis vai kara draudi, iekšējā politiskā nestabilitāte vai jebkāds cits ārkārtas stāvoklis, nevar būt par attaisnojumu spīdzināšanai.”

- 6 Minētās konvencijas 3. pantā ir paredzēts:

“1. Neviena dalībvalsts nedrīkst izsūtīt, nosūtīt atpakaļ vai izdot kādu personu citai valstij, ja ir nopietns pamats uzskatīt, ka šai personai var draudēt spīdzināšana.

2. Lai noteiktu, vai šāds iemesls pastāv, kompetentās iestādes ņem vērā visus attiecīgos apsvērumus un attiecīgā gadījumā to, ka konkrētajā valstī tiek sistemātiski pieļauti nopietni, acīmredzami un masveidīgi cilvēktiesību pārkāpumi.”

- 7 Šīs pašas konvencijas 14. panta 1. punktā ir noteikts:

“Katra dalībvalsts savā tiesību sistēmā spīdzināšanas upurim paredz tiesisko aizsardzību un tiesības uz taisnīgu un atbilstošu kompensāciju, tostarp līdzekļus, kas nepieciešami pēc iespējas pilnīgākai rehabilitācijai. Gadījumā, ja upuris spīdzināšanas dēļ ir miris, tiesības uz kompensāciju saņem viņa mantinieki.”

Savienības tiesības

Direktīva 2004/83

- 8 Direktīvas 2004/83 preambulas 6. un 25. apsvērumā ir noteikts:

“(6) Šīs direktīvas galvenais mērķis ir, no vienas puses, nodrošināt, ka dalībvalstis piemēro vienotus kritērijus, lai identificētu personas, kam patiesi nepieciešama starptautiska aizsardzība, un, no otras puses, nodrošināt, lai šīm personām visās dalībvalstīs būtu pieejams minimālais pabalstu līmenis.

[..]

(25) Nepieciešams ieviest kritērijus, uz kuru pamata personas, kas iesniedz starptautiskas aizsardzības pieteikumu, jāatzīst par tiesīgām saņemt alternatīvo aizsardzību. Minētajiem kritērijiem būtu jāizriet no starptautiskām saistībām saskaņā ar cilvēktiesību instrumentiem un dalībvalstīs pastāvošās prakses.”

- 9 Šīs direktīvas 2. pantā ir noteikts:

“Šajā direktīvā:

[..]

e) “persona, kas tiesīga uz alternatīvo aizsardzību” ir trešās valsts valstspiederīgais vai bezvalstnieks, ko nevar kvalificēt kā bēgli, bet attiecībā uz kuru ir sniegts pietiekams pamatojums, lai uzskatītu, ka attiecīgā persona, ja tā atgrieztos savā izcelsmes valstī vai ja bezvalstnieks atgrieztos savas agrākās pastāvīgās dzīvesvietas valstī, tam draudētu reāls risks ciest būtisku kaitējumu, kā noteikts 15. pantā, un uz kuru neattiecas 17. panta 1. un 2. punkts, un kas nevar vai šāda riska dēļ nevēlas pieņemt minētās valsts aizsardzību;

[..].”

- 10 Atbilstoši minētās direktīvas 4. panta 4. punktam:

“Fakts, ka pieteikuma iesniedzējs jau bijis pakļauts vajāšanai vai smagam kaitējumam vai tiešiem šādas vajāšanas vai šāda kaitējuma draudiem, ir nopietna norāde uz pieteikuma iesniedzēja pamatotajām bailēm no vajāšanas vai uz reālu risku ciest smagu kaitējumu, ja vien nav dibinātu iemeslu uzskatīt, ka šāda vajāšana vai smags kaitējums netiks atkārtoti.”

- 11 Šīs pašas direktīvas 6. pantā ir noteikts:

“Vajāšanas vai smaga kaitējuma dalībnieki ir:

a) valsts;

- b) partijas vai organizācijas, kas kontrolē valsti vai būtisku valsts teritorijas daļu;
- c) nevalstiski dalībnieki, ja var apliecināt, ka a) un b) apakšpunktā minētie dalībnieki, ieskaitot starptautiskās organizācijas, nav spējīgi vai nevēlas nodrošināt aizsardzību pret vajāšanu vai smagu kaitējumu, kā noteikts 7. pantā.”

12 Direktīvas 2004/83 15. pantā ir paredzēts:

“Smagu kaitējumu veido:

- a) nāves sods vai tā izpilde vai
- b) pieteikuma iesniedzēja spīdzināšana vai necilvēcīga pazemojoša izturēšanās pret viņu, vai necilvēcīga vai pazemojoša sodīšana izcelsmes valstī, vai
- c) smagi un individuāli draudi civiliedzīvotāja dzīvībai vai veselībai plaši izplatītas vardarbības dēļ starptautisku vai iekšēju bruņotu konfliktu gadījumā.”

13 Saskaņā ar šīs direktīvas 16. pantu:

“1. Trešās valsts valstspiederīgais vai bezvalstnieks vairs nav tiesīgs uz alternatīvo aizsardzību, ja apstākļi, kuru dēļ bijis piešķirts alternatīvās aizsardzības statuss, vairs nepastāv vai ir mainījušies tādā mērā, ka aizsardzība vairs nav nepieciešama.

2. Piemērojot šā panta 1. punktu, dalībvalstis ņem vērā, vai apstākļu izmaiņas ir tik būtiskas un pastāvīgas, ka persona, kas tiesīga saņemt alternatīvo aizsardzību, vairs nesaskaras ar reālu smaga kaitējuma risku.”

14 Minētās direktīvas 18. pantā ir noteikts:

“Dalībvalstis piešķir alternatīvo aizsardzības statusu trešās valsts valstspiederīgajam vai bezvalstniekam, kas tiesīgs uz alternatīvo aizsardzību saskaņā ar II un V nodaļu.”

Direktīva 2008/115/EK

15 Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2008/115/EK (2008. gada 16. decembris) par kopīgiem standartiem un procedūrām dalībvalstīs attiecībā uz to trešo valstu valstspiederīgo atgriešanu, kas dalībvalstī uzturas nelikumīgi (OV 2008, L 348, 98. lpp.), 5. pants ir izteikts šādi:

“Īstenojot šo direktīvu, dalībvalstis pilnībā ņem vērā:

- a) bērna intereses,
- b) ģimenes dzīvi,
- c) attiecīgā trešās valsts valstspiederīgā veselības stāvokli

un ievēro neizdošanas principu.”

Pamatlieta un prejudiciālais jautājums

- 16 *MP* ir Šrilankas valstspiederīgais, kas Apvienotās Karalistes teritorijā ieradās 2005. gada janvārī un kam tika atļauts tajā uzturēties kā studentam līdz 2008. gada 30. septembrim.
- 17 2009. gada 5. janvārī *MP* iesniedza patvēruma pieteikumu, pamatojoties īsumā uz to, ka viņa dalības organizācijā “Tamililamas atbrīvošanas tīgeri” dēļ Šrilankas drošības spēki viņu ir aizturējuši un spīdzinājuši un ka atgriešanās gadījumā Šrilankā viņam pastāvēt risks atkal piedzīvot sliktu izturēšanos šī paša iemesla dēļ.
- 18 2009. gada 23. februārī kompetentā valsts iestāde šo pieteikumu noraidīja, jo tā nepiekrīta, ka *MP* joprojām ir Šrilankas iestāžu interešu lokā vai ka atgriešanās savā valstī gadījumā viņam pastāvētu apdraudējums atkal piedzīvot sliktu izturēšanos.
- 19 *MP* šo lēmumu pārsūdzēja *Upper Tribunal (Immigration and Asylum Chamber)* (Administratīvā virstiesā (Imigrācijas un patvēruma lietu palāta), Apvienotā Karaliste). Minētās tiesas rīcībā bija medicīniski pierādījumi, ka prasītājam pamatlietā ir no spīdzināšanas saglabājušās sekas un ka viņam ir smags posttraumatiskā stresa sindroms un smaga depresija, ka viņam paaugstināta tieksme uz pašnāvību un acimredzot nopietna apņēmība atņemt sev dzīvību, ja viņam būtu jāatgriežas Šrilankā.
- 20 Lai gan šī tiesa atzina, ka prasītājs pamatlietā piedzīvotās spīdzināšanas dēļ patiešām izjūt bailes, iedomājoties par atgriešanos Šrilankā, kā arī to, ka viņam ir grūti uzticēties vai sadarboties ar varas pārstāvjiem pat Apvienotajā Karalistē, *Upper Tribunal (Immigration and Asylum Chamber)* (Administratīvā virstiesā (Imigrācijas un patvēruma lietu palāta)) tomēr noraidīja viņa prasību daļā, kas bija pamatota ar Ženēvā 1951. gada 28. jūlijā parakstīto Konvenciju par bēgļa statusu (*Recueil des traités des Nations unies*, 189. sēj., 150. lpp., Nr. 2545 (1954)) un Direktīvu 2004/83. Šī tiesa nepiekrīta tam, ka *MP* joprojām varētu būt Šrilankas iestāžu interešu lokā.
- 21 Toties daļā, kas bija pamatota ar ECPAK 3. pantu, minētā tiesa *MP* prasību apmierināja. Tā būtībā norādīja, ka, ja *MP* tiktu nosūtīts atpakaļ uz Šrilanku, viņš tiktu nodots šīs valsts veselības aprūpes dienestu aprūpē, ka Šrilankā ir tikai 25 praktizējoši psihiatri, ka, lai gan pastāv specializētas garīgās veselības aprūpes iestādes, no *United Kingdom Border Agency* (Apvienotās Karalistes Robežapsardzes aģentūra) paziņojuma izriet, ka garīgās veselības aprūpei paredzētie līdzekļi faktiski nonāk tikai lielāko pilsētu lielajās iestādēs, kuras personām, kurām ir garīga slimība, nav pieejamas un nesniedz tām piemērotu aprūpi. Šādos apstākļos minētā tiesa uzskatīja, ka, lai gan *MP* varētu tikt nosūtīts atpakaļ uz Šrilanku un šī nosūtīšana atpakaļ pati par sevi viņam nenodarītu kaitējumu, tomēr, tur ieradies, viņš tiktu nodots Šrilankas garīgās veselības aprūpes dienestiem, tādējādi, ņemot vērā to, cik smaga ir viņa garīgā slimība, un neiespējamību saņemt tai piemērotu ārstēšanu, šāda nosūtīšana atpakaļ nebūtu saderīga ar ECPAK 3. pantu.
- 22 *Upper Tribunal (Immigration and Asylum Chamber)* (Administratīvā virstiesā (Imigrācijas un patvēruma lietu palāta)) nolēmums tika apstiprināts ar *Court of Appeal (England & Wales) (Civil Division)* (Apelācijas tiesa (Anglija un Velsa) (Civillietu palāta), Apvienotā Karaliste) spriedumu. Minētā tiesa pauda uzskatu, ka Direktīvas 2004/83 mērķis nav aptvert gadījumus, uz kuriem attiecas ECPAK 3. pants un kuros ir runa par risku veselībai vai pašnāvības risku, nevis vajāšanas risku.
- 23 *MP* par šo spriedumu iesniedza apelācijas sūdzību iesniedzējtiesā. Tā norāda, ka minētās apelācijas sūdzības problēmjautājums ir par to, vai *MP* ir tiesības uz alternatīvās aizsardzības statusu, uz kuru attiecas Direktīvas 2004/83 2. un 15. pants.
- 24 *MP* uzsver, ka *Upper Tribunal (Immigration and Asylum Chamber)* (Administratīvā virstiesā (Imigrācijas un patvēruma lietu palāta)) un *Court of Appeal (England & Wales) (Civil Division)* (Apelācijas tiesa (Anglija un Velsa) (Civillietu palāta)) ir Direktīvas 2004/83 piemērošanas jomu interpretējušas pārāk šauri. Tā kā nevar uzskatīt, ka viņa garīgā slimība ir radusies dabīgi, jo to ir

izraisījusi Šrilankas iestāžu īstenotā spīdzināšana, viņš uzskata, ka viņam ir tiesības uz alternatīvās aizsardzības statusu, ņemot vērā šo iestāžu sliktu izturēšanos pret viņu pagātnē un tur esošās medicīniskās infrastruktūras nepietiekamību šīs sliktās izturēšanās seku ārstēšanai. Savukārt neesot nozīmes tam, ka vairs nepastāv risks, ka sliktā izturēšanās, kas ir viņa pašreizējā veselības stāvokļa cēlonis, varētu atkārtoties.

25 Iesniedzējtiesa uzskata, ka tieši par šo jautājumu nav lēmusi ne Tiesa, it sevišķi 2014. gada 18. decembra spriedumā *M'Bodj* (C-542/13, EU:C:2014:2452), ne arī Eiropas Cilvēktiesību tiesa.

26 Šādos apstākļos *Supreme Court of the United Kingdom* (Apvienotās Karalistes Augstākā tiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādu prejudiciālu jautājumu:

“Vai Direktīvas 2004/83 2. panta e) punktā ietvertajā definīcijā, skatot to kopsakarā ar direktīvas 15. panta b) punktu, ir iekļauts reāla būtiska kaitējuma prasītāja fiziskajai vai psihiskajai veselībai risks, kas rastos, ja viņš tiktu nosūtīts atpakaļ uz savu izcelsmes valsti, un kas izriet no spīdzināšanas vai necilvēcīgas vai pazemojošas izturēšanās, kuru prasītājs ir pārcietis pagātnē un par kuru ir atbildīga izcelsmes valsts?”

Par prejudiciālo jautājumu

27 Atbilstoši Direktīvas 2004/83 18. pantam dalībvalstis piešķir alternatīvās aizsardzības statusu trešās valsts valstspiederīgajam, kas atbilst personām, kurām ir tiesības uz šādu aizsardzību, izvirzītajiem nosacījumiem.

28 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka atbilstoši šīs Direktīvas 2. panta e) punktam trešās valsts valstspiederīgajam ir tiesības uz alternatīvo aizsardzību tikai tad, ja ir pietiekams pamatojums, lai uzskatītu, ka nosūtīšanas atpakaļ uz savu izcelsmes valsti gadījumā viņš tiktu pakļauts reālam riskam piedzīvot kādu no minētās direktīvas 15. pantā definētajiem trīs būtiska kaitējuma veidiem (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2014. gada 18. decembris, *M'Bodj*, C-542/13, EU:C:2014:2452, 30. punkts un tajā minētā judikatūra).

29 Pie būtiska kaitējuma, kas ir definēts Direktīvas 2004/83 15. pantā, pieder šī panta b) punktā minētā pieteikuma iesniedzēja spīdzināšana vai necilvēcīga pazemojoša izturēšanās pret viņu, vai necilvēcīga vai pazemojoša sodīšana viņa izcelsmes valstī.

30 Šajā kontekstā ir jānorāda, pirmkārt, ka apstākļi, ka attiecīgā persona pagātnē ir piedzīvojusi savas izcelsmes valsts iestāžu īstenotu spīdzināšanu, pats par sevi neļauj pamatot tiesības uz alternatīvo aizsardzību brīdī, kad vairs nepastāv reāls risks, ka nosūtīšanas atpakaļ uz šo valsti gadījumā šāda spīdzināšana atkārtosies.

31 Saskaņā ar Direktīvas 2004/83 2. panta e) punktu alternatīvās aizsardzības režīma mērķis ir pasargāt indivīdu no reāla riska piedzīvot būtisku kaitējumu, kas netieši norāda, ka ir pietiekams pamatojums, lai uzskatītu, ka attiecīgā persona, ja tā atgrieztos šajā valstī, būtu pakļauta šādam riskam.

32 Šādu interpretāciju apstiprina Direktīvas 2004/83 vispārējā sistēma.

33 Lai gan atbilstoši Direktīvas 2004/83 4. panta 4. punktam agrāk nodarīta būtiska kaitējuma esamība ir pamatota norāde uz reālu risku, ka pieteikuma iesniedzējam atkal varētu tikt nodarīts būtisks kaitējums, šajā pašā tiesību normā tomēr ir precizēts, ka tas tā nav, ja ir dibināti iemesli uzskatīt, ka pagātnē nodarītais būtiskais kaitējums netiks atkārtots vai neturpināsies.

34 Turklāt saskaņā ar šīs direktīvas 16. pantu alternatīvā aizsardzība tiek izbeigta, ja apstākļi, kuru dēļ šī aizsardzība ir tikusi piešķirta, vairs nepastāv vai ir mainījušies tādā mērā, ka šī aizsardzība vairs nav nepieciešama.

- 35 Tomēr, otrkārt, ir jānorāda, ka lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu saskaņā ar Tiesai iesniegtajiem lietas materiāliem attiecas uz trešās valsts valstspiederīgo, kurš ir ne tikai pagātnē piedzīvojis savas izcelsmes valsts iestāžu īstenotu spīdzināšanu, bet kurš piedevām, lai gan vairs nepastāv risks, ka nosūtīšanas atpakaļ uz šo valsti gadījumā viņš varētu atkal piedzīvot šādas darbības, pašreiz joprojām cieš no šīs pagātnē piedzīvotās spīdzināšanas izraisītām nopietnām psihiskām sekām, kas saskaņā ar pienācīgi pamatotiem medicīniskiem konstatējumiem nosūtīšanas atpakaļ uz šo valsti gadījumā kļūtu vēl smagākas, radot nopietnu risku, ka šis valstspiederīgais varētu izdarīt pašnāvību.
- 36 Šajā ziņā ir jānorāda, ka Direktīvas 2004/83 15. panta b) punkts ir jāinterpretē un jāpiemēro, ievērojot Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (turpmāk tekstā – “Harta”) 4. pantā garantētās tiesības, kurās izpaužas viena no Eiropas Savienības un tās dalībvalstu pamatvērtībām un kurām ir absolūts raksturs, jo šī vērtība ir cieši saistīta ar Hartas 1. pantā minēto cilvēka cieņas ievērošanu (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2016. gada 5. aprīlis, *Aranyosi* un *Căldăraru*, C-404/15 un C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, 85.–87. punkts, kā arī 2017. gada 16. februāris, *C. K. u.c.*, C-578/16 PPU, EU:C:2017:127, 59. punkts).
- 37 Piedevām ir jāatgādina, ka saskaņā ar Hartas 52. panta 3. punktu, ciktāl tās 4. pantā garantētās tiesības atbilst ECPAK 3. pantā garantētajām tiesībām, šo tiesību nozīme un apjoms ir tāds pats kā minētajā ECPAK 3. pantā noteiktajām tiesībām.
- 38 No Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūras attiecībā uz ECPAK 3. pantu izriet, ka šis pants var būt attiecināms uz ciešanām, kuru pamatā ir dabīgi radusies slimība neatkarīgi no tā, vai slimība ir fiziska vai garīga, ja tās saasinās vai varētu saasināties noteiktas izturēšanās dēļ neatkarīgi no tā, vai šī izturēšanās izriet no apcietinājuma apstākļiem, izraidīšanas vai citiem pasākumiem, par kuriem iestādes var tikt sauktas pie atbildības, turklāt ar nosacījumu, ka izrietošās ciešanas atbilst šajā pantā paredzētajai minimālajai smaguma pakāpei (šajā nozīmē skat. ECT, 2016. gada 13. decembris, *Paposhvili* pret Beļģiju, CE:ECHR:2016:1213JUD 004173810, 174. un 175. punkts; spriedums, 2017. gada 16. februāris, *C. K. u.c.*, C-578/16 PPU, EU:C:2017:127, 68. punkts).
- 39 Saskaņā ar Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūru tādai pašai smaguma pakāpei ir jābūt sasniegtai, lai ECPAK 3. pants varētu liegt tādas personas izraidīšanu, kuras slimība nav radusies dabīgi gadījumā, kad aprūpes neesamība, ar ko izraidīšanas gadījumā sastaptos šī persona, nav radusies valsts, uz kuru tā ir nosūtīta atpakaļ, tīšu darbību vai bezdarbības dēļ (šajā nozīmē skat. ECT, 2013. gada 29. janvāris, *S. H. H.* pret Apvienoto Karalisti, CE:ECHR:2013:0129JUD 006036710, 89. punkts).
- 40 Konkrētāk attiecībā uz nepieciešamo smaguma pakāpi, lai izraisītu ECPAK 3. panta pārkāpumu, no Eiropas Cilvēktiesību tiesas jaunākās judikatūras izriet, ka šī tiesību norma nepieļauj tādas smagi slimas personas izraidīšanu, kurai pastāv drīzas nāves risks vai par kuru ir pamatots iemesls uzskatīt, ka, lai gan nepastāv drīzas nāves risks, piemērotas ārstēšanas iespējas neesamības vai tās nepieejamības dēļ galamērķa valstī tai būtu jāsaskaras ar reālu risku piedzīvot smagu, ātru un neatgriezenisku veselības stāvokļa pasliktināšanos, kura izraisītu nopietnas ciešanas vai būtiski saīsinātu paredzamo dzīves ilgumu (šajā nozīmē skat. ECT, 2016. gada 13. decembris, *Paposhvili* pret Beļģiju, CE:ECHR:2016:1213JUD004173810, 178. un 183. punkts).
- 41 No šī paša viedokļa Hartas 4. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tāda trešās valsts valstspiederīgā izraidīšana, kuram ir īpaši smags garīgās vai fiziskās veselības traucējums, ir necilvēcīga un pazemojoša izturēšanās šī panta izpratnē, ja šī izraidīšana izraisa reālu un pierādītu risku, ka viņa veselības stāvoklis varētu ievērojami un neatgriezeniski pasliktināties (pēc analogijas skat. spriedumu, 2017. gada 16. februāris, *C. K. u.c.*, C-578/16 PPU, EU:C:2017:127, 74. punkts). Tādu pašu secinājumu var izdarīt Hartas 19. panta 2. punkta – atbilstoši kuram nevienu nedrīkst pārvietot uz kādu valsti, ja ir liela iespējamība, ka pret to necilvēcīgi vai pazemojoši izturēsies, – piemērošanas vajadzībām.
- 42 Tiesa šajā ziņā ir atzinusi, ka it sevišķi, ja runa ir par smagu psihiskās veselības traucējumu, nedrīkst apstāties tikai pie tām sekām, kas izriet no attiecīgās personas fiziskās transportēšanas no dalībvalsts uz trešo valsti, bet ir jāņem vērā visas izraidīšanas izraisītās ievērojamās un neatgriezeniskās sekas (šajā

nozīmē skat. spriedumu, 2017. gada 16. februāris, *C. K. u.c.*, C-578/16 PPU, EU:C:2017:127, 76. punkts). Minētajam ir jāpiebilst, ka, ņemot vērā to, cik būtiski svarīgs ir Hartas 4. pantā paredzētais spīdzināšanas un necilvēcīgas vai pazemojošas izturēšanās aizliegums, ir jāpievērš sevišķa uzmanība to personu īpašajai ievainojamībai, kuru psiholoģiskās ciešanas, kas izraidišanas gadījumā var saasināties, ir izraisījusi izcelsmes valstī piedzīvota spīdzināšana vai arī necilvēcīga vai pazemojoša izturēšanās.

- 43 No tā izriet, ka Hartas 4. pants un 19. panta 2. punkts, kas ir interpretēti ECPAK 3. panta gaismā, nepieļauj to, ka dalībvalsts izraida trešās valsts valstspiederīgo, ja šis izraidišanas dēļ būtībā ievērojami un neatgriezeniski saasinātos garīgie traucējumi, no kuriem viņš cieš, īpaši, ja, kā tas ir šajā gadījumā, šī pasliktināšanās pat apdraudētu viņa izdzīvošanu.
- 44 Turklāt Tiesa jau ir atzinusi, ka šādos izņēmuma gadījumos, ja ar smagu slimību sirgstošs trešās valsts valstspiederīgais tiktu izraidīts uz valsti, kurā nav piemērotas ārstēšanas iespējas, varētu tikt uzskatīts, ka nav ievērots neizraidišanas princips un ka līdz ar to ir pārkāpts Direktīvas 2008/115 5. pants, to aplūkojot Hartas 19. panta gaismā (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2014. gada 18. decembris, *Abdida*, C-562/13, EU:C:2014:2453, 48. punkts).
- 45 Lai gan tā ir, no lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu izriet, ka valsts tiesas ir atzinušas, ka ECPAK 3. pants nepieļauj *MP* nosūtīšanu no Apvienotās Karalistes atpakaļ uz Šrilanku. Šī lieta tādējādi attiecas nevis uz aizsardzību pret izraidišanu, kas atbilstoši ECPAK 3. pantam izriet no aizlieguma pakļaut personas necilvēcīgas vai pazemojoša izturēšanās [riskam], bet atšķirīgo jautājumu par to, vai uzņēmējai dalībvalstij ir pienākums piešķirt alternatīvās aizsardzības statusu atbilstoši Direktīvai 2004/83 trešās valsts valstspiederīgajam, kuru ir spīdzinājušas viņa izcelsmes valsts iestādes un šis spīdzināšanas izraisītās smagās psihiskās sekas nosūtīšanas atpakaļ uz minēto valsti gadījumā varētu būtiski pasliktināties, radot nopietnu risku, ka viņš varētu izdarīt pašnāvību.
- 46 Ir taisnība arī, ka Tiesa jau ir atzinusi, ka apstākļi, ka ECPAK 3. pants, kā tika norādīts šī sprieduma 39.–41. punktā, ļoti retos gadījumos nepieļauj ar smagu slimību sirgstoša trešās valsts valstspiederīgā izraidišanu uz valsti, kurā nav piemērotas ārstēšanas iespējas, nenozīmē, ka viņam ir jāatļauj uzturēties dalībvalstī, piešķirot alternatīvo aizsardzību atbilstoši Direktīvai 2004/83 (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2014. gada 18. decembris, *M'Bodj*, C-542/13, EU:C:2014:2452, 40. punkts).
- 47 Tomēr ir jānorāda, ka atšķirībā no lietas, kas ir pamatā 2014. gada 18. decembra spriedumam *M'Bodj* (C-542/13, EU:C:2014:2452) un kas attiecas uz trešās valsts valstspiederīgo, kurš uzturēšanās dalībvalstī bija piedzīvojis uzbrukumu, šī lieta attiecas uz trešās valsts valstspiederīgo, kas ir piedzīvojis savas izcelsmes valsts iestāžu īstenotu spīdzināšanu un kas saskaņā ar pienācīgi pamatotiem medicīniskiem konstatējumiem joprojām cieš no šo darbību izraisītām posttraumatiskām sekām, kuras nosūtīšanas atpakaļ uz šo valsti gadījumā varētu kļūt vēl ievērojami un neatgriezeniski smagākas tiktāl, ka pat varētu tikt apdraudēta viņa dzīvība.
- 48 Šādos apstākļos trešās valsts valstspiederīgā pašreizējā veselības stāvokļa cēlonis tādā situācijā kā pamatlietā, proti, viņa izcelsmes valsts iestāžu pagātnē īstenotā spīdzināšana, tāpat kā tāda viņa psihisko traucējumu būtiska pasliktināšanās nosūtīšanas atpakaļ uz viņa izcelsmes valsti gadījumā, kuras iemesls ir viņam šis spīdzināšanas dēļ joprojām piemītošā psihiskā trauma, ir Direktīvas 2004/83 15. panta b) punkta interpretācijai nozīmīgi elementi.
- 49 Tomēr šāda būtiska pasliktināšanās pati par sevi nevar tikt uzskatīta par necilvēcīgu vai pazemojošu izturēšanos pret minēto valstspiederīgo viņa izcelsmes valstī minētās Direktīvas 2004/83 15. panta b) punkta izpratnē.
- 50 Šajā ziņā, kā ir acināts lēmumā lūgt prejudiciālu nolēmumu, ir jāizvērtē, kāda nozīme var būt tam, ka attiecīgās personas izcelsmes valstī nav šis valsts iestāžu īstenotās spīdzināšanas izraisīto fizisko vai garīgo seku ārstēšanai piemērotas aprūpes infrastruktūras.

- 51 Saistībā ar minēto ir jāatgādina, ka Tiesa jau ir atzinusi, ka Direktīvas 2004/83 15. panta b) punktā minētais būtiskais kaitējums nevar izrietēt vienīgi no vispārīgām izcelsmes valsts veselības aprūpes sistēmas nepilnībām. Ar smagu slimību sirgstoša trešās valsts valstspiederīgā veselības stāvokļa pasliktināšanās risks, ko rada piemērotas ārstēšanas iespējas neesamība viņa izcelsmes valstī, ja vien veselības aprūpe šim trešās valsts valstspiederīgajam netiek liegta tiši, nav pietiekams pamatojums, lai viņam piešķirtu alternatīvo aizsardzību (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2014. gada 18. decembris, *M'Bodj*, C-542/13, EU:C:2014:2452, 35. un 36. punkts).
- 52 Lai novērtētu, vai trešās valsts valstspiederīgais, kuru pagātnē ir spīdzinājušas viņa izcelsmes valsts iestādes, nosūtīšanas atpakaļ uz šo valsti gadījumā ir pakļauts reālam riskam, ka viņam varētu tikt tiši liegta šo iestāžu īstenotās spīdzināšanas fizisko vai garīgo seku ārstēšanai piemērota aprūpe, ņemot vērā precizējumus, kas ir sniegti šī sprieduma 50. punktā un Direktīvas 2004/83 preambulas 25. apsvērumā, saskaņā ar kuru alternatīvās aizsardzības piešķiršanas kritēriji izriet no starptautiskajiem cilvēktiesību dokumentiem, ir jāņem vērā Konvencijas pret spīdzināšanu 14. pants.
- 53 Saskaņā ar šo tiesību normu šīs konvencijas dalībvalstīm ir pienākums savā tiesību sistēmā spīdzināšanas upurim paredzēt tiesības uz kompensāciju, tostarp līdzekļus, kas nepieciešami pēc iespējas pilnīgākai rehabilitācijai.
- 54 Šajā ziņā tomēr ir jānorāda, ka ar Direktīvu 2004/83 ieviestajiem mehānismiem ir atšķirīgi mērķi un izveidotie aizsardzības mehānismi nepārprotami atšķiras no tiem, kas ir paredzēti Konvencijā pret spīdzināšanu (pēc analogijas skat. spriedumu, 2014. gada 30. janvāris, *Diakité*, C-285/12, EU:C:2014:39, 24. punkts).
- 55 Tādējādi, kā izriet no Konvencijas pret spīdzināšanu preambulas sestā apsvēruma un tās 2. panta, konvencijas galvenais mērķis ir visā pasaulē padarīt efektīvāku cīņu pret spīdzināšanu un citiem nežēlīgas, necilvēcīgas vai pazemojošas izturēšanās vai sodīšanas veidiem, nepieļaujot to izdarīšanu. Savukārt Direktīvas 2004/83 galvenais mērķis, kā ir norādīts minētās direktīvas preambulas 6. apsvērumā, ir, pirmkārt, nodrošināt, ka dalībvalstis piemēro vienotus kritērijus, lai identificētu personas, kam patiesi ir nepieciešama starptautiska aizsardzība, un, no otras puses, nodrošināt, lai šīm personām visās dalībvalstīs būtu pieejams minimālais pabalstu līmenis. Konkrētāk attiecībā uz alternatīvās aizsardzības statusa saņēmējiem šīs direktīvas mērķis ir dalībvalstu teritorijā sniegt līdzīgu aizsardzību tai, kas tiek piešķirta bēgļiem ar Ženēvā 1951. gada 28. jūlijā parakstīto Konvenciju par bēgļa statusu (*Recueil des traités des Nations unies*, 189. sēj., 150. lpp., Nr. 2545 (1954)), personām, kuras, lai gan nevar tik uzskatītas par bēgļiem, nosūtīšanas atpakaļ uz to izcelsmes valstīm gadījumā būtu pakļautas riskam piedzīvot it īpaši spīdzināšanu vai necilvēcīgu un pazemojošu izturēšanos.
- 56 Līdz ar to iespēja trešās valsts valstspiederīgajam, kas ir tādā situācijā kā *MP*, pretendēt uz alternatīvās aizsardzības režīmu no minētā valstspiederīgā izcelsmes valsts izdarīta Konvencijas pret spīdzināšanu 14. panta pārkāpuma var izrietēt vienīgi tad, ja netiek ņemtas vērā katra no šiem režīmiem specifiskās jomas.
- 57 Līdz ar to iesniedzējtiesas ziņā ir, ņemot vērā visu aktuālo un nozīmīgo informāciju, it īpaši starptautisko organizāciju un nevalstisko cilvēktiesību aizsardzības organizāciju paziņojumus, pārbaudīt, vai šajā gadījumā pastāv iespēja, ka, nosūtot *MP* atpakaļ uz viņa izcelsmes valsti, *MP* būtu pakļauts riskam, ka viņam varētu tikt tiši liegta minētās valsts iestāžu īstenotās spīdzināšanas fizisko vai garīgo seku ārstēšanai piemērota aprūpe. Tas tā būtu it īpaši gadījumā, ja apstākļos kā pamatlietā pastāv risks, ka trešās valsts valstspiederīgais viņa izcelsmes valsts iestāžu īstenotās spīdzināšanas izraisītās traumas dēļ varētu izdarīt pašnāvību, un būtu acīmredzams, ka šīs iestādes, neņemot vērā no Konvencijas pret spīdzināšanu 14. panta izrietošo pienākumu, nebūtu noskaņotas nodrošināt viņa rehabilitāciju. Šāds risks varētu rasties, ja būtu acīmredzams, ka minētās iestādes veselības aprūpes ziņā izturētos diskriminējoši, noteiktām etniskām grupām vai noteiktām personu kategorijām, pie kurām pieder *MP*, apgrūtinot piekļuvi šo iestāžu īstenotās spīdzināšanas fizisko vai garīgo seku ārstēšanai piemērotai aprūpei.

- 58 No iepriekš minētā izriet, ka Direktīvas 2004/83 2. panta e) punkts un 15. panta b) punkts, tos aplūkojot Hartas 4. panta gaismā, ir jāinterpretē tādējādi, ka tiesības uz alternatīvās aizsardzības statusu ir tādām trešās valsts valstspiederīgajam, kuru pagātnē ir spīdzinājušas viņa izcelsmes valsts iestādes un kurš nosūtīšanas atpakaļ uz šo valsti gadījumā vairs nav pakļauts spīdzināšanas riskam, bet kura fiziskā un psihiskā veselība viņa piedzīvotās spīdzināšanas izraisītās traumas dēļ šādā gadījumā varētu būtiski pasliktināties, radot risku, ka šis valstspiederīgais varētu izdarīt pašnāvību, ja pastāv reāls risks, ka minētajam valstspiederīgajam minētajā valstī varētu tikt tiši liegta šīs spīdzināšanas fizisko vai garīgo seku ārstēšanai piemērota aprūpe, un tas ir jāpārbauda valsts tiesai.

Par tiesāšanās izdevumiem

- 59 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (virspalāta) nospriež:

Padomes Direktīvas 2004/83/EK (2004. gada 29. aprīlis) par obligātajiem standartiem, lai kvalificētu trešo valstu valstspiederīgos vai bezvalstniekus kā bēgļus vai kā personas, kam citādi nepieciešama starptautiska aizsardzība, šādu personu statusu un piešķirtās aizsardzības saturu 2. panta e) punkts un 15. panta b) punkts, tos aplūkojot Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 4. panta gaismā, ir jāinterpretē tādējādi, ka tiesības uz alternatīvās aizsardzības statusu ir tādām trešās valsts valstspiederīgajam, kuru pagātnē ir spīdzinājušas viņa izcelsmes valsts iestādes un kurš nosūtīšanas atpakaļ uz šo valsti gadījumā vairs nav pakļauts spīdzināšanas riskam, bet kura fiziskā un psihiskā veselība viņa piedzīvotās spīdzināšanas izraisītās traumas dēļ šādā gadījumā varētu būtiski pasliktināties, radot risku, ka šis valstspiederīgais varētu izdarīt pašnāvību, ja pastāv reāls risks, ka minētajam valstspiederīgajam minētajā valstī varētu tikt tiši liegta šīs spīdzināšanas fizisko vai garīgo seku ārstēšanai piemērota aprūpe, un tas ir jāpārbauda valsts tiesai.

[Paraksti]